
REDACTIONEEL

Machtige hulp

Tegenstellingen in de gezondheidszorg zijn van alle tijden. Ze horen bij een vak waarin mensen centraal staan en waarbij niemand de waarheid in pacht heeft. Ook al menen sommigen dat ze het beter weten, maar helaas ook voor hen geldt dat er geen enkele onomstoten waarheid beschikbaar is. Uit allerlei onderzoek blijkt dat de gehanteerde methode niet het belangrijkste wapen is dat een hulpverlener ter beschikking heeft om het leed te lijf te gaan. De persoonlijkheid van de hulpverlener en zijn persoonlijke drive zijn voor de cliënt van veel grotere waarde dan de methode. Op dit moment zullen een aantal lezers wellicht de neiging voelen om bovenstaande bewering te lijf te gaan. En dat maakt het vak van psychiatrie juist zo boeiend en kan de vergelijking met de voetbalkijker getrokken worden: iedereen heeft een mening maar niemand heeft de waarheid (of juist iedereen!). We moeten het maar doen met de best beschikbare waarheid van het moment. Wanneer we het geluk van de mens als belangrijkste uitgangspunt nemen, kan daarmee een heleboel gerelativeerd worden. Van Veenhoven doet al jarenlang wereldwijd onderzoek naar wat mensen nodig hebben om zich gelukkig te kunnen voelen. De top drie bestaat uit autonomie, mensen die om je geven (zinvolle sociale contacten) en iets zinnigs te doen hebben (redenen om ergens je bed voor uit te komen). Als je vanuit deze gegevens redeneert, hebben we voorlopig nog genoeg te doen om de hulpverlening te laten evolueren. En zijn wellicht de tegenstellingen in feite schijntegenstellingen en zegt het meer over ons geloof in de manier waarop we mensen willen helpen. Maar juist dat geloof is nodig om de cliënt zo goed mogelijk te kunnen helpen.

Een aantal tegenstellingen lopen in dit nummer als rode draad door de verschillende artikelen heen.

Van Egmond laat in *Waarom langer wachten?* zien hoe wachttijden tot verhoging van stress leiden en dat het een negatief effect op welbevinden van mensen heeft. GGZ Nederland heeft aangegeven dat het aantal mensen dat op hulp wacht in 2007 met anderhalf procent is toegenomen. Hij doet op basis van zijn onderzoek een aantal ogenschijnlijk eenvoudige voorstellen om hierin verandering in aan te brengen. Ze lijken zo simpel, en dat zijn ze ook. Maar zit hem daarin juist niet de oplossing? In de Volkskrant stond enkele weken geleden een artikel waarin psychiaters beweerden dat het gros van de depressies zonder behandeling overgaan en dat medicatie alleen werkt wanneer er sprake is van een ernstige depressie. Over tegenstellingen gesproken. Van Egmond weet er wel raad mee. Macht en machteloosheid zijn thema's die in twee artikelen over mishandeling terugkeren. **Eggen en Sieval** breken in *Aandacht voor kindermishandeling binnen de psychiatrie* een lans voor het eerder signaleren en doortastender optreden bij (vermoedens) van kindermishandeling. Met het aanbieden van een beslisboom proberen ze hulpverleners een concreet handvat te bieden hoe er gehandeld kan worden wanneer mishandeling van kinderen in beeld komt. Ook in hun artikel is er sprake van een schijnbare tegenstelling wanneer ze stellen dat de hulpverlener de relatie en het vertrouwen dermate belangrijk vinden, dat ze soms te lang wachten met ingrijpen. Laat de beslisboom helpen om die tegenstelling op te heffen. In *Ik h'au' van jou!* laat **Marleen Hinten** zien hoe onmacht kan leiden tot machtsmisbruik bij mantelzorgers die de zorg voor ouderen op zich hebben genomen. Een sluimerend proces dat niemand wil, maar dat ontstaat wanneer de zorg voor de oudere te veel van de mantelzorger vraagt en uiteindelijk ten koste gaat van de mantelzorger zelf. Hinten laat zien hoe door onwetendheid, overbelasting en onmacht een vorm van compassiemoedigheid kan ontstaan. Ook zij

pleit voor vroegtijdige signalering en draagt in haar bijdrage een aantal praktische handvatten aan.

'Good old' **Marius Romme** laat verschillende tegenstellingen de revue passeren wanneer hij zijn visie over het sociaal psychiatrisch denken nog eens helder en vol passie neerzet. Als geen ander heeft Romme de laatste jaren de spv ondersteunt bij diens integrale en contextuele benadering van de psychische problemen. In de rubriek Uit den Lande kunt u zijn lezing hierover nog eens rustig nalezen.

In dit nummer van SP is er ook aandacht voor casuïstiekbespreking in de vorm van een praktijkbijdrage van **Emmie van Esveld** Presentie. Haar bijdragen laten zien hoe de spv in de dagelijkse praktijk het werk doet: altijd vanuit de context, in wisselwerking met de omgeving en vanuit een verpleegkundig perspectief. Deze ingrediënten vindt u in haar bijdrage terug en biedt, als ware het een receptuur voor een behandeling, inspiratie voor uw eigen praktisch handelen.

In de rubriek Dichterbij deze keer een verhaal onder de titel *Het is zo logisch dat het vanzelf een chaos wordt*. Hierin worden weerbarstige en onvermijdelijke tegenstellingen uit de dagelijkse praktijk tegen het licht gehouden. Conclusie: hoe eenvoudiger we het werk willen maken, des te complexer het wordt. Deze keer treft u voor het eerst een filmrecensie. **Gerrie Hendriks** zag de film *Congorama* en trof daarin allerlei emoties aan die we dagelijks in de praktijk tegen kunnen komen. Hendriks is vanaf heden de vaste filmrecensent van SP en u zult nog over menige film onderhouden worden.

In de literatuurbespreking deze keer aandacht voor twee boeken: *Alle dagen schuld* van Miriam Pool en *Het slimme onbewuste* van Ap Dijksterhuis. Daarnaast nog enkele tips waaronder het *oeuvre* van Stella Braam en het proefschrift van Gert Schout "*Zorgvermijding& zorgverlamming*". Schout is hierop in 2007 op gepromoveerd. Dit boek is in een publieksversie van het gelijknamige proefschrift. Ieder sociaal psychiatrisch hart gaat er sneller door slaan. Jaap Peters& Judith Pouw nemen in "*Intensieve menshouderij*" stelling tegen het oprukkend marktdenken in de zorg

In Uit den Lande vindt u een beschrijving van *Roads Helpt*. Een bijzonder project waarin mensen met psychiatrische problemen vanuit een rehabiliterende aanpak praktisch geholpen worden. Het project verdient alle lof en aandacht omdat het al enkele jaren op baanbrekende wijze opereert en cliënten een kans biedt om maatschappelijk deel te nemen binnen de mogelijkheden die ze hebben.

We staan in onze laatste rubriek *In memoriam*, stil bij het overlijden van onze collega Marjon Arends.

Rest nog om vanaf deze plaats Anouska Cremers te bedanken voor haar jarenlange, inspirerende werk voor de redactie van SP. Ze stopt met het redactiewerk. Wanneer bespiegelen, filosoferen, humor, kritische reflectie, eigenzinnige (rake!) opvattingen en menselijkheid belangrijke ingrediënten zijn voor een goede redacteur, dan heeft zij deze allemaal. Met zo veel talent hoeven we ons om haar geen zorgen te maken, maar is haar afscheid van de redactie, hoe begrijpelijk ook, een ernstig gemis. Anouska, namens vele lezers en vanuit de redactie, onze dank! Het was een genoegen om met je samen te mogen werken.

Onno Kastelein
Peter Braem
Gerard Lohuis